

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ

ПРОТОКОЛ

№ 48

На 15 ноември 2016 г. се проведе заседание на Обществения съвет при Централната изборителна комисия при следния

Дневен ред:

1. Общи впечатления от наблюдението в деня на изборите.
2. Проверка за актуалността на теми, повдигани в периода на подготовката на изборите:
 - защита на личните данни в периода на подготовката и гласуването;
 - изборителни списъци;
 - изборна администрация;
 - наблюдатели;
 - медии;
 - разяснителна кампания;
 - машинно гласуване;
3. Теми за подготовка на анализ и препоръки по цялостния изборен цикъл – от миналите президентски избори през подготовката и провеждането на изборите, обжалване на решенията и заемане на длъжност на новия държавен глава:
 - политическа обстановка;
 - правна рамка;

- изборна администрация;
- избирателни списъци;
- регистрация на кандидати и инициативни комитети;
- кампания;
- медийна среда;
- жалби;
- нарушаване на специфични права – дискриминация чрез законодателство или практиките;
- гражданско общество;
- гласуване и броене;
- обработка на протоколите и обявяване на резултатите.

ПРИСЪСТВАХА: Румяна Дечева – председател

Европейско общество за защита на човешките права в България

Надежда Гологанова – зам.-председател

Гражданска инициатива за свободни и демократични избори

Дончо Пачиков – зам.-председател

Българско сдружение за честни и граждански права – Национална асоциация

Стоил Стоилов - Асоциация за реинтеграция на осъдени лица

Божидар Василев и Тодор Гунчев – Федерация на независимите студентски дружества

Елена Цицелкова

Заседанието бе открито в 15,35 часа и председателствано от госпожа Румяна Дечева – председател на Обществения съвет към ЦИК.

* * *

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Обявявам днешното заседание за открито.

Уважаеми колеги, да огледаме какво сме наблюдавали и какви разлики сме видели между първия и втория тур. След това ще се върнем обратно към онези точки, които дискутирахме миналата седмица за пълен анализ на целия процес на подготовката. След това по точка разни предлагам да обсъдим формата, под която може да дискутираме тези теоретични аспекти, както ги нарече господин Стоилов и референдума и подготовката на изборите и на предлаганите нови промени в Избирателния кодекс.

Има ли някой да каже нещо интересно от втория тур?

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Трудностите бяха при първия тур. Има пропуски, но в крайна сметка се справихме, особено на втория тур. Мисля, че трябва да дадем нужната оценка на ЦИК много добър.

СТОИЛ СТОИЛОВ: За втория тур аз съм на същото мнение. Смятам, че за първия тур трябва да се върви към сериозна промяна в управлението на изборния процес от гледна точка на времената на секциите. За много от нас е ясно, че избирателни секции по-големи от 700 души са трудни за управление, особено когато в процеса на изборите се комбинират различни процедури – избори с референдум, избори за кмет, общински кмет, селски кмет и т.н. Според мен това е една посока към която трябва да се върви, за да се облекчи административно този процес.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Това и миналата седмица беше дискутирано след първия тур и референдума, особено при обединяване на избори с референдум. Тъй като го има и в стенограмата, която днес ни беше изпратена и с много леки корекции от мен ще бъде публикувана. Аз от стенограмата от миналото заседание ще извадя предложенията. Понеже Стоил го нямаше тогава, ние го волонтирахме. Всички които отсъстваха бяха разпределени и някои от тези, които присъстваха станаха

доброволци. Нашата идея е да направим един пълен анализ на процеса.

Темите по които решихме да изразим становище въз основа на наблюдението ни са защита на личните данни в периода на подготовката и гласуването, изборителните списъци, изборната администрация на всички нива, наблюдателите, закономото уреждане на наблюдателите и техническите особености на наблюдението, медиите, разяснителната кампания, машинното гласуване. Като тези въз основа на нашето наблюдение са едни теми, които година след година преди и след избори ние си повтаряме, анализираме. Има написани няколко анализа, на които на теоретични конференции се обръща внимание, след което все едно, че нищо не е било. Но решихме този път отново да ги включим в пълния анализ, който с нищо не се различава от това, което господин Стоилов обикновено прави в други страни - политическа обстановка, правна рамка и изборна администрация, изборителни списъци, регистрация на кандидати, инициативни комитети, кампания, медийна среда, жалби, начин на решаване на жалбите, нарушаване на специфични права, дискриминация чрез законодателство или практиките, полета на гражданското общество в изборителния процес, гласуване и броење и обработка на протоколи при обявяване на резултатите.

Правната рамка, в която се проведеха президентските избори доброволците са проф. Друмева и господин Стоил Стоилов.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Аз предлагам по имейл да пуснеш тези раздели на всеки. И кой каквото има да си каже. После някой да компилира, защото сто на сто ще има повторения и някой да го редактира.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Точно това е идеята. Всеки един от нас да даде някакъв основен текст, макар и от три, четири реда.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Аз по всеки въпрос може да имам мнение.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Това се очаква от всеки от нас. И ще го изпратим, за да имаме някакъв по-обстоен анализ на подготовката. В този смисъл от другите, които миналата седмица дълго си разказвахме преживявания има ли нещо, което да е по-различно от това, което беше на първия тур.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Аз да кажа мое странично наблюдение. Като че ли по-спокойно беше, по-организирано. Въпреки че може би в някои случаи поне в София нямаше опашки, нямаше някакво напрежение, което в част от изборните секции в София се наблюдаваше доста рязко при първия тур. Сега за разлика от първия тур беше много спокойно и може би организирано. Даже с екип бяхме в зала Универсиада около 12.30 часа вечерта и не ми направи впечатление да има хаос. Колкото и да е организирано пак е хаос. Докато тогава имаше хора, които си тръгваха. И полицаите се бяха успокоили и стояха от страни. На мен ми направи добро впечатление. Колегите, които бяха останали през деня по-различните секции също споделиха това, че до голяма степен няма напрежение, липсва напрежение, липсва и това да се редим, за да гласуваме, което беше на първия тур.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Ще го заимствам от един друг колега, без да го посочвам, при евентуален трети тур изборите ще бъдат идеални.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Аз искам да добавя нещо странично, което миналата година също предложих. Тогава не се прие. По отношение на формата на поднасяне на този документ, по който сега ще работим. Идеята беше такава. Този документ за кой го правим? Кой ще бъде адресанта? Става въпрос за Комисията. Нали така?

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Ние като съвещателен орган на Комисията го изпращаме на Комисията. Но ние като представители на граждански организации, които нито сме платени, нито имаме ангажимент към някого конкретно може да го изпратим до всеки, на когото мислим, че това ще свърши някаква работа.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Идеята ми е следната. Понеже всеки разполага с много информация и когато поднесем едни по-дълги точки, примерно страница, две, така си го представям и той се уморява още от първата, втората точка и нататък го елиминира като материал. Затова обикновено в нашите трудове, които сме правили, ние го правим по следния начин.

Първа точка е много кратко резюме в два реда. И отправка към страница еди-коя си приложение № 1, което представлява първа точка развита в максималната си широта. Това дава възможност на всеки един да прочете един, максимум два листа и може да се ориентира, кое от съдържанието би му било интересно и вече да отиде и специализирано да си го прочете изцяло. Като във всички случаи може би гарантира, че ще хвърли един общ поглед на цялото съдържание. Лично аз по себе си съдя. И винаги когато съм писал такива материали за хора, които са претоварени с четене, сме ползвали този подход, като че ли има нещо полезно в него. Миналата година не се прие.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Миналата година нещо, което направихме и се прие и после ми се стори, че беше добре прието за съжаление не го продължихме по този начин. Да направим едно резюме, което беше малко по-малко от една страница по всичките точки без да ги отделяме като точки.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Когато се отдели в точки се получава възможност човек в съзнанието си да структурира нещата.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Няма проблем по всяка точка основния извод да бъде изведен отпред.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: И като ги номерираме страниците и еди-коя си вече продължава цялата точка. Това което е важно да си го прочете.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Добре е да го приемем това, защото всеки нов опит може да достигне до повече хора. Ще ги подреда приоритетите въз основа на това, което изведохме миналия път. Така че, ако това го приемем като скеле всеки човек, всяка

организация и външни експерти, всеки да си даде каквото предлага, за да може колкото може по-бързо да го затворим като някакъв анализ. Всяка една от нашите организации работи и с други хора, не само с тези, които са членове. В момента, в който то е направено като документ, аз не само че не виждам проблем, но напротив, идеята е да бъде изпратено до колкото се може повече хора.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Качва се на сайта на Обществения съвет. Ние също може да си го качим по личните фейсове.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: В момента в който го имаме като цялостен текст вече може да преценим, кои са другите институции или органи.

Има ли някаква особена точка, която някой има желание да бъде подчертана. Аз мога още веднъж да прочета това, което сме предложили. Аз продължавам да съм доброволец за информационната кампания.

Още веднъж да изброя специфичните теми, които за някой или за повече от организации са представлявали интерес в периода на подготовка и провеждане на изборите:

- защита на личните данни;
- избирателни списъци;
- изборна администрация;
- наблюдатели, медии;
- разяснителна кампания;
- машинно гласуване.

Всичките тези специфични теми, те влизат в следващите, но на тях решението беше на тези да се отдели повече внимание. И ако се прави нещо, което е по скоро в резюме или в по-сбита информация, то да се наблегне на тези аспекти.

Сега пълния списък от теми за анализа. За политическата обстановка имаме доброволец, който закъсна за миналото заседание, господин Стоил Цицелков.

За правната рамка имаме доброволец господин Стоил Стоилов и проф. Друмева.

Всички които дойдоха по-късно или си тръгнаха по-рано са доброволци. За изборната администрация имаме също двама доброволци – Надежда Гологанова в аспекта дейността на изборната администрация. И за обучението на избирателите съм аз, Румяна Дечева.

Регистрацията на избирателите. Тук има три аспекта. Право да избираш и да бъдеш избран. До каква степен е покрито, най-вече в аспекта правото и задължението. И отнемането на възможността на хора да гласуват поради това, че живеят далеч от избирателни секции или за това, че са били на място, но поради някаква причина не са успели да гласуват, даже и да са били на опашката, както го изисква закона. Това беше споменато миналия път.

Третият аспект, за което имаме друг доброволец Стефан е гласуването извън страната, липсите на избирателни списъци за българите живеещи извън страната.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Понеже стана дума за хората, които живеят далеч от изборните секции, на опашка са били. Те имаха най-голямото затруднение в чужбина поради тази причина. Те чакаха цял ден и накрая в 8.00 часа ги записаха. Когато изборния ден се увеличава до 9.00 часа, дори човек да е отишъл в 8.45 часа да може да гласува. Стефан може да развие тази тема като предложение за някаква корекция по правилника.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Законът го определя.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Всеки да пише каквото смята. Ако има разминаване в тезите това разминаване да се отрази. Стефан ще напише неговото мнение за гласуване в чужбина, а аз ще си напиша моето мнение за гласуване в чужбина. Но искам и двете мнения да присъстват в доклада. Има много въпросителни. Ще видите какво ще стане с мажоритарното гласуване, коефициентът на представителност спрямо регистъра на населението. Тези които са на вън са в регистъра на българското население и как ще им произведем на тях едномандатни райони. Не са толкова прости нещата.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Предизборната кампания и кампанията за референдума. Имаме доброволец Елена. Търсим доброволец за медийната среда. И двата аспекта – медийните пакети, информираността на населението. Едното е това, което беше в изборната администрация и това, което е по закон.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Само да напомня, че ефективността на медийната пакети е непроследима.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Ние не знаем данните за медийните пакети. Колко пари са похарчени, на колко медии са дадени? Има ли концентрация на ресурси в определени медии?

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Тази година ние имаме заведено официално писмо преди две, три седмици, може би четири, в което питаме за медийните пакети конкретно, понеже има решение.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Нека да видим цифрите от ЦИК. Ангел Ганчев се хвалеше по телевизията, че е събрал 280 000 медийни пакети и ще ги насочи където прецени. На предишните избори Кичашки беше събрал три медийни пакета и ги насочи в някакъв сайт. Тези неща трябва да ги видим как изглеждат.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Специално за нас мога да кажа така. Ние нямаме инструмента да наблюдаваме специално медиите, но това което може да участваме като експертиза явно финансовите потоци, само единствено, ако има цифри. Само да говорим къде какво е излъчено и кой е излязъл да каже нещо, за мен е безсмислено да се упражняваме в риторика.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Само да кажа един факт. ЦИК са изпратили 58 000 лични писма до млади хора, които за първи път трябва да гласуват сега и са ги изпрати по постоянен адрес. При мен са 120 такива. От които двама са ги получили тези писма.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Това може да бъде основание ЦИК между двата избора да види чрез ГРАО дали не може да се види от тези, които са гласували за първи път, някакъв анализ да се направи на тази тема. Защото това е хвърляне на пари. Това са 58 000 писма. Да видим дали не може да се направи някаква кампания в учебните

заведения за тези, които ще бъдат избиратели за първи път на следващите избори и да се търси някаква по-голяма разяснителна кампания в тези среди.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Преди няколко избора ЦИК изпращаше писма на тези, които за първи път ще гласуват и ги канеше. Имаше такава практика. Имаше ли ЦИК такава практика да изпраща писма на тези, които за първи път ще гласуват?

РЕПЛИКА: Писма до 18 годишните не. За първи път го правим. А иначе имаше практика да ходим в университетите миналата година.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Такива мотивационни дейности би трябвало някой да ги прави. Понеже на ЕНДЖИО-тата независимо откъде взимат пари и явно това не им е приоритет, може би наистина трябва да се търси вариант ЦИК да го инициира.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Не става дума само за ЕНДЖИО-то. Тук става дума за основно право на всеки български гражданин и задължение сега по закон. При положение, че имаме предмет гражданско образование, аз разбирам колко е важно да се учи пресичането на улици, но аз проверих това, което ни беше дадено като информация от двете момчета от професионалната гимназия. Оказа се, че масово по гражданско образование се учи как да се пресичат улиците.

Следващата точка е жалбите.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Ако разрешите само да върна малко назад от преди две заседания, когато коментирахме нещо подобно и от там излезе идеята за анализа. Аз тогава си замълчах за нещо, което преди съм го чувал, така наречения час по демокрация. Защото демокрация вече е употребена дума в друг смисъл. Но в часа по демокрация преди години, когато се говореше още в средите на студентските дружества беше, че има един час като час на класния, в който на завършващите училище в 12 клас се прави. Дали ще го наречем час по избора или нещо друго, това би могло да залегне в държавната политика и Министерство на образованието, да се вмени това нещо,

както е вменено задължение всеки български гражданин да гласува, да се вмени и на образователната система задължение във всяко едно от училищата в последната година да се проведе подобен час, на който да се обяснят основните постановки на гласуването. Защо трябва да се гласува и как става.

СТОИЛ СТОИЛОВ: В хубавата държава Шри Ланка този ден на демокрация е 1 юни и той се смята за рожден ден на всички избиратели, които през тази година навършват 18 години. Този ден се казва ден на демокрацията и радио, телевизия всички на този ден правят специални програми, на които се обяснява на хората как техния глас е индивидуален, даден глас на тези, които ще им харчат парите.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Тъй като тук аз съм доброволеца ще се опитам да изведа като рамка някакви идеи и ще ви бъда много благодарна когато ги допълните.

Следващата точка е жалби.

В това което до момента сме писали като жалби, ние сме ги разделяли на две във всичките ни анализи. От една страна невъзможността да се обжалват определени решения или резултати или да се предизвиква повторно преброяване, включително и на невалидни избори или референдуми, което не би довело до никаква промяна в резултатите, а просто за да се види чисто методически какви са причините. Това са едните жалби, а другите жалби са съществуващите канали и възможности за обжалване. И да се види до каква степен са ефективни, тъй като при едно голямо количество по наши наблюдения от миналата година, променени протоколи се оказва, че никой никъде не е обжалвал. Над 90 процента промяна на протоколите.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Имаше много обжалвания, но съда почти нито едно от тях не допусна, с малки изключения.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Тук има един въпрос. Трябва да се види в детайли. Кой има право да обжалва? Полето на тези, които имат право да обжалват кръга е много стеснен. Той е стеснен в рамките на

партиите и предполага, че ако партиите по между си имат интерес даден въпрос да не се раздухва, то той е картелен интерес и фактически води до необжалване. Може би трябва да се разшири кръга от организации, които могат да обжалват, в това число и лица, за да се разшири полето на правния контрол.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: В този смисъл запазваме ли тази рамка точно в смисъла, в който се изказа Стоил, да продължим да разглеждаме невъзможността за обжалване и наличните механизми като две различни теми.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Аз бих акцентирал върху това. И другото върху, което бях акцентирал, дали точно в тази част ще влезе или не, да се търси възможност за последващ одит върху бюлетини чрез отваряне, изследване на процеса, защо са невалидни, за да се преодоляват някакви слабости. Както имаме случай 14 процента невалидни бюлетини миналата година на общинските избори. И никой не пожела да отвори чувалите. Цветозар Томов беше написал методика по това нещо.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: И ние имаме методика.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Според мен това трябва да намери място в един доклад във връзка с методиката за управление на изборния процес.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Това не е пряко свързано с тези избори, а по скоро с миналите. На тези избори бяха само три процента невалидните бюлетини.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Това повдига с още по-голяма сила въпроса, как така миналата година в някои секции имаме 70 процента невалидни гласове?

СТОИЛ СТОИЛОВ: Това също може да бъде установено и да се види как така от един избор в друг има такова драстично разминаване на числата.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Следваща точка.

Нарушаване на специфични права – дискриминация чрез законодателство или практиките.

Тук в тази точка това, което се сещам е, че закона не определя, че трябва да се гласува само от онези, които живеят близо до посолства в чужбина. Ние имаме и много малки населени места, в които от години не се провеждат избори, защото хората са по-малко. За мен проблема не е кога да има 1000 секции повече, за да се стигне до повече хора, а за да се знае точно какъв е проблема. Моето дълбоко убеждение е, че когато беше решено всяко населено място със сто човека с право на глас да има собствена секция и да се избира кметския наместник, това беше едно добро решение. Беше отменено, защото масово имаше такива населени места с двама, трима човека.

ДАНЧО ПАЧИКОВ: Аз мисля, че е кмет, а не кметски наместник.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Разбирам, ти говориш за общинските избори. Спорно е дали 100 души трябва да избират кмет, когато този кмет няма собствени ресурси. И тези 100 души избирайки кмет доведоха до страшно много местене насам, натам на хора.

Другият въпрос за който ти говориш лишаване чрез логистика, това се отнася за секциите в чужбина предполагам.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Да.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Това имаше предвид. Този въпрос, ако остане това законодателство може да се постави, но само и единствено в светлината на дълбока реформа по избирателните списъци. Създаване на консулски избирателни окръзи, които да знаят какво правят. Защото има една такава философия. Няма документ, няма човек. В много страни като те регистрират и ти не се регистрираш, защото примерно си решил да си скриеш осемте деца в палатката наред пустинята, ти не съществуваш за тази власт. И това е нормално. Защото сега с тези 60 заявления съществуват 60 заявления за нашата власт в Лондон, а се оказаха 2600 души на секция. Примерно. В такъв контекст, ако се развие тази тема избирателният списък трябва да стане реалистичен.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Точно за това говоря. Споменах общинските избори като индикатор.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Това не е контекст на лишаване от права. Правата си стоят, но го няма човекът, който иска да ги ползва.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Лишаване от права изискванията вложени за гласуване на друго място. Ти ако искаш да гласуваш в София, а си на постоянен адрес в Перник трябва да отидеш там да се заявиш, да си вземеш удостоверението след това, за да гласуваш някъде другаде. Това не е ли ограничение?

СТОИЛ СТОИЛОВ: По скоро затруднения за използване на права. Основателно е.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Логистично ограничение е. Ако живееш в село в Девинско и се наложи да отидеш два пъти там, преди да отидеш да гласуваш. Това е ограничение, защото това касае ресурс, който трябва да го вложиш.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Освен това ограничение във времето, защото трябва да стане в интервала от два месеца откакто са назначени изборите.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Да заделиш тези ресурси, за да си упражниш правото. Тези ресурси по никакъв начин не се възстановяват. То е същото дали в Австралия ще трябва да пътува 200 мили, за да отиде да гласува или ще трябва да отиде два пъти, за да го вземе и да може да отиде да гласува.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Аз мога да ви разкажа един случай с една моя приятелка. Тя е от провинцията, но живее в София. На първия тур каза: Аз няма да си ходя, за да изкарвам удостоверение, за да мога да гласувам. И не гласува на първия тур. На втория тур се случи така, че замина за Англия за няколко дни. Каза ми, аз там мога да отида да гласувам. Знам къде е секцията. Наблизо е. Отива с личната карта и с декларация, че няма да гласува другаде. Оказа се, че логистично е по-лесно да отиде в Лондон да гласува, отколкото да си отиде в другия край на България.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Това е един от аспектите, които споменахме и миналия път и едно затруднение, което коментирахме миналия път беше точно това. Има диспропорция в усилието необходимо на човек, който живее в България и не живее на мястото където му е постоянната регистрация. В сравнение с това, когато човек е някъде другаде където и да било, включително за първия тур бяха гласували хора, които са някъде на екскурзия, без ограничение. Докато тук български гражданин с абсолютно същия вид документи и вид права и задължения не може да гласува където и да било.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: За ограничаване на права още един случай, който разбрах между първия и втория тур. В един РИК, засега няма да го казвам, имало много хора инвалиди, които са се записали за гласуване с подвижна секция. Тя не е успяла да обиколи всичките. И съответно хората, които не са успели да упражнят правото си протестират и са възмутени, че са им нарушени правата. Предварително са се записали, подали са заявления, данни и т.н. и са чакали цял ден. Звънели са. Казали са им, че ще дойдат. По това трябва нещо да се измисли и то на законодателно ниво. Защото по принцип бройки се определят, доколкото разбрах от кмета. Това трябва да се провери, за да сме сигурни. Между първия и втория тур са предложили на този кмет да направят втора подвижна секция в града, защото тя е за цялата община. И освен града обхваща някакви селца около него. И те примерно до едното село са пътували един час отиване и връщане за един, двама избиратели.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Да защитя малко общинската администрация, защото в крайна сметка кмета вади списъците по ЕСГРАО. Той не знае по тези списъци колко са със затруднено физическо състояние, за да гласуват.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Този е отказал да прави втора секция между двата тура. Искам да кажа, мисля че трябва законодателно нещо да се вкара. Примерно те са били 50 и над 50 души. Да се отчитат и километри и брой хора. И да е фиксирано и да не зависи толкова от кмета, но да има някакъв стандарт. Ако се

съберат повече от еди-колко си души автоматично се отваря втора подвижна секция. Ако се съберат повече от еди-колко си километра трябва някакъв специалист в тази област да каже точно колко километри.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Необходим е анализ на всички тези неща.

Аз още един пример ще си позволя да дам за една далечна страна. Имаше регистрирани в посолството 14 човека за гласуване. Там посланика и консула се притесняваха. Казаха: Ние сме 16 човека със съпругите на посланика и на консула и други от посолството. Оказа се, че самата комисия се повтаря с тези, които трябва да гласуват. Но той се притесняваше и каза: На нас са ни изпратени 200 бюлетини. Ако се изсипе един самолет или няколко автобуса туристи няма да има достатъчно бюлетини.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Аз имах този разговор с дипломатически служители. Ако не се изсипе автобус и останат десет човека да гласуват няма никаква тайна на вота. А хората които са в комисията са задължени да гласуват първи сутринта. Тоест онези хора които постоянно живеят там стават сутринта рано и гласуват и в края на деня, ако никоий друг не е дошъл, ако не са дошли двата автобуса или самолета с туристи в края на деня се вижда. И не толкова за тайната на вота, понеже голяма част от хората нямаме нищо против да се знае как се гласува, но в една определена позиция служебна това е много чувствителен въпрос.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Това засяга много малко хора.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Не са толкова малко хора. Това в малките селища си е проблем. Защото като се познават всички и баба Пена, която е в комисията, като разкаже на следващия ден кой за кого е гласувал и цялото село ще си знае.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Трябва да се премине към така наречените млечно бели урни, които позволяват да се наблюдава пълнене, но не позволяват да се гледа кой как е гласувал. Аз не съм съгласен да отидем на варианта още пликкове.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Самата бюлетина да я правят и за втория тур по-дълга и да се сгъва два, три пъти.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Бюлетината 2009 г. беше картонена 100 гр. и то по настояване на неправителствения сектор, че трябва да е дебела и да не се вижда. След тези избори се появи черната лента отзад. Трябва да се мине към други урни. Такива урни бяха използвани в чужбина. В Англия урните бяха матови.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Това са старите урни. Само за твоя информация, понеже миналата година няхмахме удоволствието да си с нас. Миналата година този въпрос беше повдигнат. Ако си спомняте Томислав Дончев се заинтересува. Обсъждахме го. Има прости начини без да се инвестират нови пари в урни, а може обикновено фолио.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Оризова хартия може около урната.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Прости и лесни начини.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Димитър Петров беше купил една урна и 2009 г. в Радисън я показваше.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Това нещо не мина като приоритет при решаването.

Следващото е гражданско общество

Считаме ли, че гражданското общество достатъчно участва в подготовката или не? В момента това е абсолютно риторичен въпрос. Прескачам го и отивам на следващото, защото по този въпрос всеки ще си напише каквото има. Той е по-малко полемичен.

Гласуването и броенето.

В тази точка гласуване и броене, аз ще съм доброволец за гласуване с машини и постепенно въвеждане на дистанционното гласуване и интернет гласуването, предвид това, че за следващите европейски избори нашата страна е из между тези, които декларираха, че и при нас ще може да се гласува електронно за избора на Европейски парламент. За да може ние да стигнем до там, че да гласуваме дистанционно за избора на Европейски парламент това значи, че трябва съответно да има промени в закона. Да има

създадени условия това да бъде изпробвано поне два, три пъти, което няма как да стане. Всеки ще напише каквото има.

Обработка на протоколите и обявяване на резултатите.

Аз не съм наблюдавала тези аспекти.

Имам желание да попитам тези специфични въпроси, които бяхме задавали.

Защита на личните данни ще се свържа с Тони Цонева, за да я попитам какво може да допринесе от това, което те правиха.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: За тези които гласуват за първи път има ли някаква точка?

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Да, има.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Да им дадем на момчетата да напишат по два реда.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Ние ще направим скелета. Ще бъде изпратен на всички организации и всеки ще допълва.

По избирателните списъци иска ли някой да вземе отношение.

СТОИЛ СТОИЛОВ: За мен принципа на формиране на избирателните списъци е порочен. Като започнат дебатите по промяна на избирателната система ще се опитам да убедя хората, че трябва да има промяна в това нещо. Ще напиша каквото мисля по въпроса.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Стоил е доброволец. За изборната администрация имаме доброволец. За наблюдателите някой има ли желание да напише нещо? Аз предлагам да помолим Даниел в Азербайджан. Тъй като той имаше от миналата година най-кратко и стегнато обръщение.

Предлагам да го гласуваме като доброволец.

Ролята на медиите, разяснителната кампания и машинното гласуване. Аз взимам машинното гласуване.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: За медиите примерно тази година ЦИК на втория тур санкционира не знам колко медии за

публикуване на данни от социологическите изследвания извън регламентираното време. Защото те през деня казват.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Имаше специално решение през деня.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Повечето медии публикуваха през фейсбук страниците си. Фейсбук страницата не е медия. Повечето бяха на фейсбук страницата на съответната медия, които не са медии.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Някаква друга тема или аспект на темите, които считате че до момента не сме засегнали. И след като това нещо го напишем тогава да го огледаме.

РЕПЛИКА: То ще излезе като препоръка или като становище?

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: И двете. Кратко резюме по темата развитие и обяснение, защо считаме въз основа на наблюдение на анализа защо това е проблем. Може да бъде или по темата или в края да бъдат изведени като списък от препоръки, а може и двете.

Трета точка от дневния ред – р а з н и.

Искам да ви предложа да обсъдим следната възможност.

На 1-ви ние имахме заявка за използване на залата на Дома на Европа на 2 декември за представяне на този анализ и на работата на обществени съвети и организациите членки. Оказа се, че на 1 и 2 декември Михаил Константинов имат годишната си конференция петата подред, на която този път ще бъдем официално поканени като Обществен съвет. Тъй като тяхната конференция е ден и половина, а нашата я бяхме обсъждали за около три часа, максимум четири. Идеята която искам да обсъдим сега е обединяване на мястото на покрива на тези две събития. След ден и половина конференция на БАИС на същото място след това ние да направим нашата среща. Тяхната конференция най-вероятно отново ще бъде в парк хотел „Москва“. Но това не е потвърдено до момента. Но така или иначе те винаги я правят в конферентна зала на хотел.

Причините да го предлагам това е, че предстоят доста сериозни промени на Избирателния кодекс. Поне така са заявени от големите политически сили. Не са толкова много хората, които анализират от неполитическа и непартийна позиция промените. Повечето коментари и анализи излизат от партизански позиции. Това ще ни даде възможност да се срещнем и да бъдем в една общност на повече хора, които някои от тях ще говорят за чисто математически модели, други ще защитават политическите си позиции. Но ми се струва, че няма смисъл по едно и също време в една и съща седмица, ако ние приемем, че няма да използваме втори като дата, а който и да било друг близък ден, ние в много кратко време ще обсъждаме едни и същи въпроси. Най-вероятно до голяма степен участниците ще бъдем все същите.

Техните теми още не са изчистени. Те към този момент имат датите. И уговорката ни с Данаил е да се чуем. Аз подадох като заявка, че ще обсъдя с вас днес тази възможност нашето събитие да го организираме след тяхното последния ден. Те казаха, че ще разговарят. Аз казах, че ще разговаряме. Не съм поемала ангажимент. Те не са поемали ангажимент и сега искам да чуя какво е вашето мнение.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Възможно е темите да се различават, защото те повече ще се съсредоточат върху методиката на изборите.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Там има една такса участие. Ти се записваш. Дава ти се определено време и си изнасяш доклада. Това е механизма по който го правят. Ние бюджет имаме ли? Да платим тези три часа за зала. Аз не участвам при тях, защото не ми се дават 200 лв. Тази година няма да участвам, макар че ми е много интересно.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Това е една от възможностите.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Ако имаме бюджет или ЦИК, ако каже да участваме, ще ви покрием разходите.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Миналата година ЦИК плати за трима от нас таксата участие. Моето предложение би било, вместо

да се плаща за трима от нас да участваме като Обществен съвет като съорганизатори.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Ако ЦИК може да даде средства, за да участваме в наем зала и някакви суми.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Това да бъде нашето събитие. Ние ще участваме в техните панели, а те ще бъдат поканени. И там да се направи кръглата маса и да се представи анализа и да се използват всичките онези хора, които идват там. Ние ще поканим когото искаме.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Ще има едно припокриване. Ако ние се споразумеем с тях в рамките на това събитие, което те правят да бъде представен доклада и да има по него някакви дискусии.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: В рамките на три часа да се представи докладът, да се представят различните гледни точки и да се оставят онези хора, които са поканени от нас и от тях да дискутират по тези теми. Като те преди това ще обсъждат и смесената мерцедесена изборителни системи, така наречената немска изборителна система, която се практикува само в три страни.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Ще се бият двата подхода. Те правят научна конференция по някакви теми, а ние отиваме с един доклад, който анализира минали избори. Не знам дали ще има интерес. Примерно техни хора да дойдат на нашето събитие.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Миналия път имаше интерес. Миналия път ние се бяхме разбрали за тези думи, в които да представим миналогодишния си анализ, а останахме почти два часа да го коментираме. Защото практически нещо, което липсваше в тяхното събитие, те нямаха нито един, който да е бил наблюдател. Те имаха кметове, имаха председатели на районни изборителни комисии, имаха академичната общност различни анализатори, имаха конституционалисти, няколко професора по конституционно право. Различен тип хора бяха. И в момента, в който аз станах и прочетох точките с по две, три думи, те казаха с по две, три думи няма да мине. Първо разпространихме целия анализ. Те имаха допълнителни

въпроси по някои от точките. Защото това, което им липсваше беше анализа от гледна точка на наблюдение. Затова ми се струва, а и на тях им се струва, това с Даниел, който организира тяхното събитие, че ние не сме кръпка към тяхното събитие, а и двете имат собственото си място.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Има ли вариант двама, трима човека да отидат на тяхното събитие, а ние да си проведем нашето?

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Аз си мисля, че ще бъде много сходно.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Аз си мисля, че трябва да се опитаме да се закачим към събитието на Михаил Константинов, защото с всичките особености и минуси и т.н., там ще бъдат хора, които имат отношение и то голямо. Ние не може да съберем такава общност.

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Ако го осъществим по този начин, както Румяна Дечева го предлага, ако трябва аз ще се заема, ще съберем на всички координатите и утре като ни потърбва някой може да го попитаме.

СТОИЛ СТОИЛОВ: В това отношение аз те поддържам. Имаме интерес да се изкажем пред хора, които разбират от тази работа. А предишната кръгла маса ние се бяхме събрали тези, които сме половината на тази маса и учениците на Дончо. Трябва да се говори пред хора, които разбират. И ако някой от тези хора, които са говорещи по телевизията и повтори това, което ние казваме добре. Това е хубаво. Да може тези избори да стигат до повече хора.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Аз предлагам, ако вие сте съгласни най-напред да разговарям с тях. Да разговаряме за възможната форма така както я изговаряме, за нашето присъствие в тяхната част и за организиране на нашата кръгла маса в края.

СТОИЛ СТОИЛОВ: Да платят шест, седем, осем такси участие на хора от Обществения съвет и да се разберем с Даниел за представяне на нашия доклад.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Румен Цачев беше от ЦИК. Най-голямата група миналата година на тази конференция беше

групата на Обществения съвет. Проф. Друмева беше там като поканен гост. Не си спомням кой друг от нашите беше там. Ние тримата бяхме най-голямата група, която е свързана по някакъв начин с една институция. Аз до момента разговарям за не платено, тъй като ние участваме в това събитие с информация. Онези които са поканени да изнесат доклади не плащат. И по този начин ще го поставя. Ако нещо в някакъв момент средствата излязат като проблем ще напишем една информация. Вие сте видели сигурно днес, изпратих решението от миналата седмица за това, че удължихме срока на ръководството с два месеца. От днешното събрание ще им изпратя това, че решаваме, доколкото разбирам да се опитаме да обединим нашето събитие с това на БАИС на 1 и 2 декември.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Наистина от гледна точка на това, че все пак Обществения съвет, който е към ЦИК е на ниво, което е надпартийно, над организационно, над структурно на всички други. Това са организациите, които имат пряко наблюдение в практическото прилагане по закон. И аз смятам, че може би беше редно ние да си направим сами събитието. Ако има възможност да се впишем в някое събитие чисто организационно.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: То си остава като наше. За това категорично разговарям. Ние няма да бъдем трета точка на дневния ред. Това ще бъде кръгла маса на нашия Обществен съвет, което по време и по място идва като продължение на конференцията на БАИС. Така че ние не променяме формата на тяхната конференция, нито променяме собствения си формат, тъй като ние ще продължим и след това, това което спомена Стоил. Ще седим по комисиите. Ще изразяваме становища. Ще имаме желание за някой да ни чуе гласа по някакъв начин. Естествено ще имам желание да останем и като организация.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Отделни по едно и също време и място на две различни събития близки по тема.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Писмото до ЦИК ще го изпратя след като разговарям с тях и след като определим възможността това нещо да се направи. Тъй като и те самите си пазят много територията.

Ако няма други точки за деня да обявим днешното заседание за закрито. С моя ангажимент да изпратя много скоро документа, по който всеки да може да работи.

Много ви благодаря.

(Закрито в 16,30 ч.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Румяна Дечева

Стенограф:

С. Михайлова